

S i l v i a L . Č ú z y o v á
 Három állomás
 / Pézman Andrea kiállítása

A 20. század vége radikálisan új koncepciókat, technológiákat és eljárásokat hozott a szlovák grafika hagyományos változataiba. Ezért jelenleg a grafika megnevezését illetően, nem gondolkozhatunk csupán a történelmi grafikai technikák keretében. A szlovákiai művészeti színtéren több mint három évtizede, alternatív és innovatív eljárások, új reprografikai és digitális technológiák, velük kapcsolatos fogalmak, valamint gondolkodásmódok vannak jelen. Pézman Andrea (1975) vizuális művész és grafikus, a kortárs szlovákiai grafika középgenerációjához tartozik. Munkásságában a médiummal és anyaggal folyó kísérletezés szembesül és szimbiózisban él a hagyományos grafikai technikákkal. Mindez nem elsődleges célként valósul meg, hanem másodlagosan, a domináns művészeti törekvés hátterén. Művei törekeny szépségű poetikával, kifinomult formákkal és konceptuális

hátterrel rendelkeznek, ami látszólag szembeállítja őt a kortárs szlovák grafika expresszívabb és narratívabb vonulataival. Pézman, Dušan Kállay (2005 – Mgr. art) és Róbert Jančovič (2018 – ArtD.) professzorok grafikai műtermében végzett a pozsonyi Képzőművészeti Főiskolán, ahol jelenleg többéves tapasztalattal és áttekintéssel rendelkező tanárként működik. Munkássága folyamán több workshopon vett részt, számtalan kiállításon szerepelt itthon és külföldön. *Bird Flying* és *Kommunikáció* című művészkönyveiért, 2001-ben és 2004-ben megkapta a Szlovákia Legszebb Könyve díjat. A művész legnagyobb sikerének tartja, hogy az Artists'Book on Tour – Artist Competition and Mobile Museum projekt keretében 2012-ben Bécsben az Osztrák Iparművészeti Múzeumban (MAK), Ljubljanában, a Nemzetközi grafikai központban (MGLC), Prágában,

A kiállítás enteriőre az érsekújvári Zmeták Ernő Művészeti Galériában.

Korunk kommunikációs problémáit feszegeti a Csend válasz nélkül című ciklus.

a Nemzeti Technikai Könyvtárban kiállított 3D>html< (végtelen könyv) című műve, bekerült az 50 legjobb európai művészkönyv közé, valamint több gyűjtemény megvásárolta (Mead Art Museum at Amherst College – USA, Osztrák Iparművészeti Múzeumban – Ausztria, Galéria mesta Bratislavy, Turčianska galéria, Martin).

A *Három állomás* című kiállítás, retrospektív válogatásban Pézman Andrea három korszakát mutatja be. A látogató beléphet a művész tér-időbeli alkotó gondolkodásmódjába – minél feljebb halad a galéria szintjein, annál nagyobb mélységekhez ér el a múltban. A legrégebb kiállított művek közé tartoznak a *Bird Flying* (2001), a *Kommunikáció* (2003) és a *KÓD-ex* (2005), művészkönyvek, amelyek még a pozsonyi főiskolán készültek. A művészkönyv, egy olyan műfaj, amely átveszi a könyv formáját, de nem a hagyományos irodalmat képviseli. A grafikai részek,

itt nem az illusztráció szerepét töltik be, a szöveges és képes résznek is, radikálisab kiképzése lehet. A művészkönyv, a könyv átalakulása önálló művészi objekttté, amely többnyire csak egy példányban létezik. A vaknyomással készült *Kommunikáció* című művészkönyv, rendkívül hatásos művészi elmélkedésnek tekinthető a kétfajta kommunikáció találkozásáról. Minden egyes oldalon, a betűvel együtt, egy braille-írással ábécére emlékeztető kép található. A tartalom itt nem fontos, egy haptikus-vizuális játékról van szó – absztrakt könyvről, a nemlátók számára. A *Csend válasz nélkül* című ciklusban is, a kommunikáció különböző formái vizualizálódnak. A fekete-fehér >html< sorozat központi témája, a html kód átírása és lefordítása, amely kifejezőmódját tekintve, a programozás nyelvét használja. Az hétköznapi felhasználó számára, ez a virtuális valóság és az internet láthatatlan és érthetetlen része egy

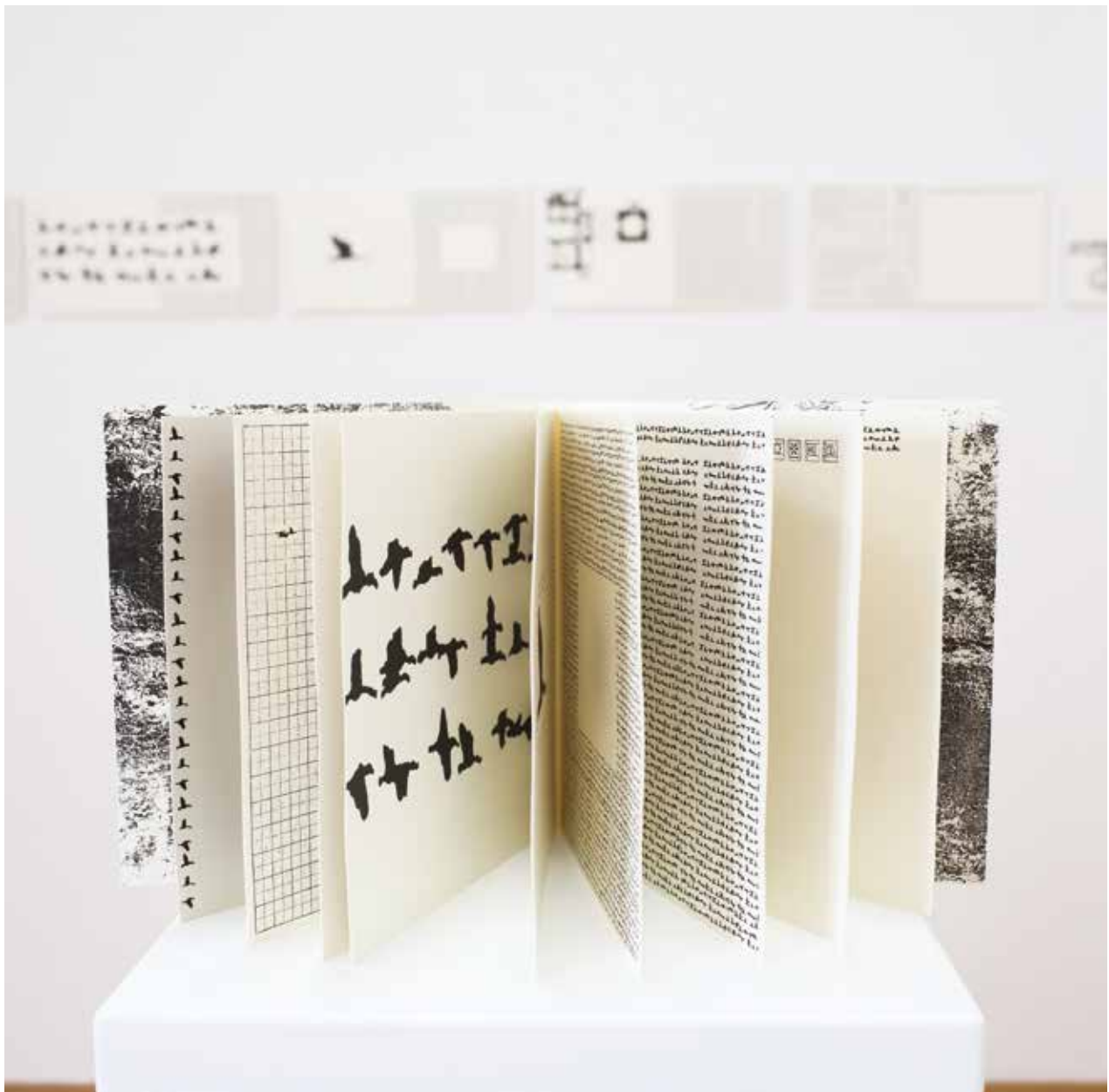

Reggelente... című új ciklus.

mesterséges műnyelv, amely mindennek az alapja az online világban. A formailag redukált, de tartalmilag és szimbolikusan telített – grafikai lapok, objektumok és térbeli installáció – az absztrakció határát súroló, látványos művek.

A kiállítás központi darabja, amely a galéria fő helyiségében van kiállítva, a *Reggelente...* című új ciklus. 2020-ban keletkezett, egy improvizált home-office keretében, amikor a művész nem juthatott el műtermébe. Technológiáját, anyagát és kifejezési eszközét tekintve, az eddigtől eltérő, másféle irányt követ. Hiányzik a nyomtatás, a matrica és lenyomat grafikai elve. A művek az alapra felvitt fényérzékeny réteg exponálásával keletkeztek, ezáltal mindegyikük egyedi, megismételhetetlen unikum. A nagyformátumú és kisebb művek cianotípiá technikával készültek, amit egy performansz videóprojekciója egészíti ki (*Búcsú édesapámtól*, 2020). A cianotípiá (kéknymtatás)

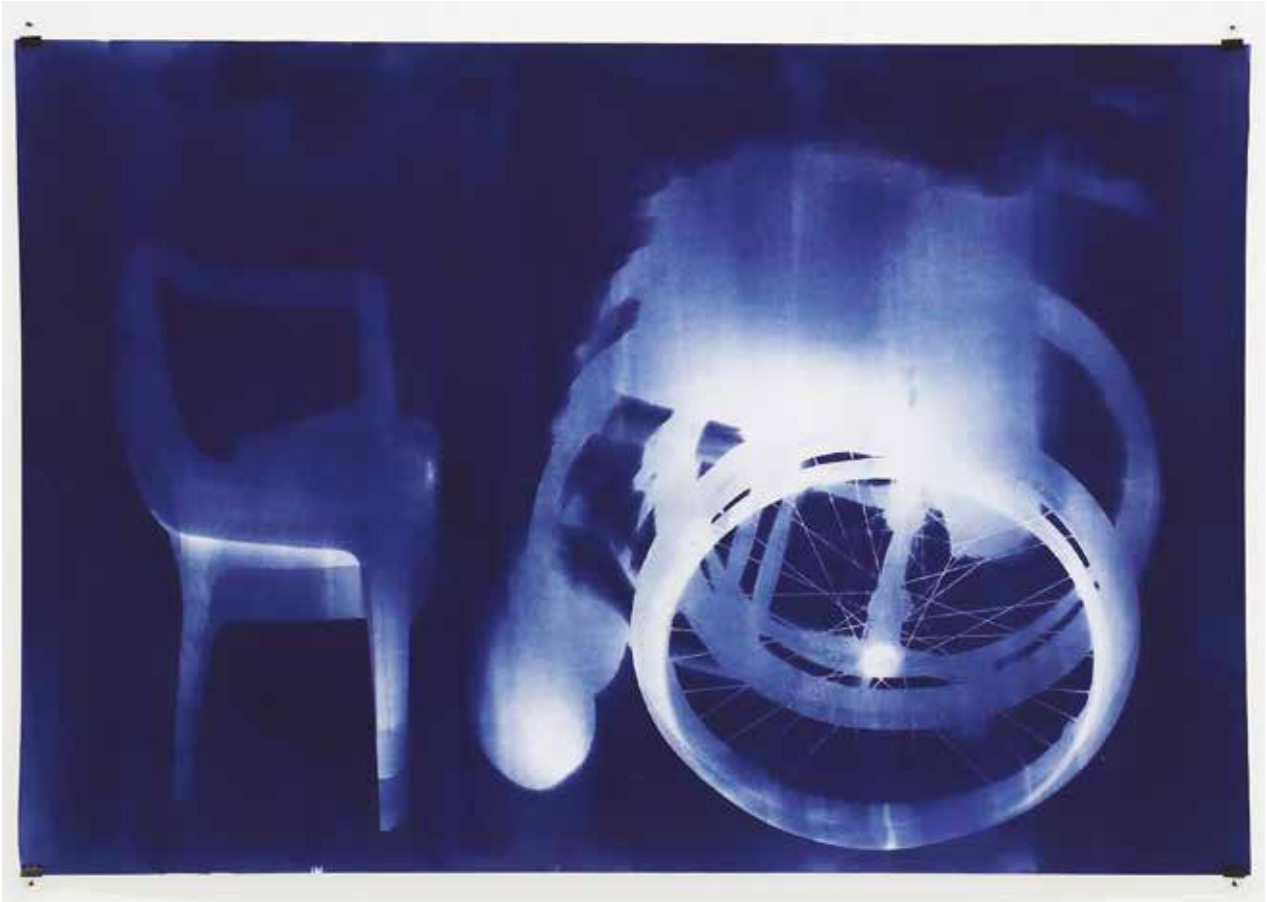
egy eredeti történelmi fényképezési technika. A szó szoros értelmében tehát, nem grafikáról van szó, hanem alkotó technológiai kísérletezésről (atipikus nagy formátumokkal, a napfény általi exponálással), nagyszabású teret nyitva a véletlennek. Maga a rajz, az eltérő hosszúságú idő alatt papírra vetítődő árnyékokon alapszik. A művek szerkezetébe, az exponálás folyamatában jelenlévő kísérőjelenségek és akciók „beavatkozásai” is belejátszanak – mint például a vízfrocskölés az *Merülés*-ben, a föld dobálása a *Pihenés*-ben, vagy a tárgyak és árnyékok mozgása a *Játék* című műben. Két konkrét elem, a szék és a kerek szék, nyomot hagyott a papíron, ahol árnyékuk egy bizonyos ideig érintkezett. A teljes fizikai érintkezés következménye, egy áttekinthetetlen fehér nyom maradt. Az elkészült művek több síkon megragadják az idő múlását, nemcsak a művészi elképzelést vizualizálják, hanem a konkrét pillanatot is

„A művészkönyv, egy olyan műfaj, amely átveszi a könyv formáját, de nem a hagyományos irodalmat képvisel.”

Pézman Andrea a művészi könyvkötészet nagyszerű művelője. A kiállított könyvek egy példányban készült művészkönyvek.

Reggelente... című sorozatban fia és apja székét szembesíti.

– a fény, az idő és az anyag érintkezését. Szimbolikus értelemben, az élet múlásáról, a nemzedékváltásról, a családi kötelekekről, a hagyományokról és átadásokról, a személyes mítoszokról, szokásokról és kedvelt helyekről beszélhetünk itt, amelyek meghaladják az egyéni létet, és továbbélnék a következő nemzedékek, valamint folytatóik révén. Pézman Andrea témái személyesek és időtlenek. A személyes mozzanatokat nem rejti el bennük. A *Reggelente...* című sorozatban, a művész számára, a szimbolika és

a konkrét nemzedékek történetének hangsúlyozása válik fontossá. Fia és apja széke, egymással szembe-sítve, egyfajta koreográfiai-kompozíciós párbeszédben jelennek meg. Egyértelmű kapcsolatuk fontossága. A széket, általában egy ember potenciális helyének tekintik, az üres szék pedig, távollétének szimbóluma. Az üresen maradt hely itt a fizikai elérhetetlenségre utal, az idő visszafordításának lehetetlenségére, amelyet csak egy pillanatra lehet megállítani, azt is csupán az egyéni és a kollektív emlékezetben...

A kiállítás 2021. május 13-tól június 26-ig látható Érsekújvárott, a Zmeták Ernő Művészeti Galériában.

Fotók forrása: a Zmeták Ernő Művészeti Galéria